

Eduskunnalle tiedottaminen / Neuvostoraportti / Ulkoasiainneuvosto Brysselissä 29.1.2026

Ulkoasiainneuvosto Brysselissä 29.1.2026

Ulkoasiainneuvoston 29.1. järjestetyn kokouksen asialistan varsinaisina aiheina olivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Lähi-idän tilanne ja Afrikan suurten järvien tilanne. Ulkoasiainneuvosto kävi myös epävirallisen lounaskeskustelun YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Volker Türkin kanssa.

Venäjän hyökkäyssotaa koskevassa keskustelussa ministerit saivat briiffin Ukrainan ulkoministeri Sybihalta ajankohtaisesta tilanteesta. Esillä olivat rauhanpyrkimysten tilanne, mihin liittyen huomioitiin tarve lisätä painetta Venäjään kohtaan, ml. pakotteet, Ukrainalle annettava sotilaallinen ja taloudellinen tuki. Keskustelussa painottui erityisesti Venäjän iskut Ukrainan energiainfrastruktuuriin ja siitä johtuva hyvin vakava energiatilanne. EU ja jäsenmaat ilmaisivat tarpeen kartoittaa kaikki mahdolliset keinot Ukrainan energiasektorin tukemiseksi.

Lähi-itä -aiheina olivat ajankohtaiset tilanteet Iranissa, Gazan rauhanprosessissa sekä Syyriassa. Ulkoasiainneuvosto teki poliittisen päätöksen Iranin vallankumouskaartin asettamisesta EU:n terroristijärjestöjen listalle. Painotettiin, että EU:n tulee keskittyä Gazan rauhansuunnitelman seuraavien vaiheiden toimenpanoon ja Gazan humanitaarisen tilanteeseen. Keskustelussa osoitettiin huolta tilanteeseen Koillis-Syyriassa etenkin siellä sijaitsevien leirien turvallisuuden kannalta.

Afrikan suurten järvien osalta huomioitiin, että tilanne on Washingtonin ja Dohan rauhanaloitteista huolimatta jatkunut erittäin vaikeana. Ulkoasiainneuvosto ilmaisi tukensa toimille, joilla EU:n on määrä tehostaa painetta suurten järvien alueen kriisin ratkaisemiseksi.

Ulkoasiainneuvosto järjestettiin 29.1.2026 Brysselissä. Suomea kokouksessa edusti ulkoministeri Elina Valtonen. Kokouksen asialistan varsinaisina aiheina olivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Lähi-idän tilanne ja Afrikan suurten järvien tilanne.

1. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa liittyvässä keskustelussa ministerit saivat Ukrainan ulkoministeri Sybihalta päivityksen niin sodan kuin rauhanpyrkimysten tilanteesta ja Ukrainan tukitarpeista. Rauhanpyrkimyksiä edistetään, vaikka Venäjän vaatimukset ovat yhä maksimalistiset. Sybiha viittasi ensimmäiseen kolmenväliseen keskusteluun Ukrainan, Venäjän ja Yhdysvaltain välillä, joka toteutui Abu Dhabissa ja nyt valmistaudutaan seuraavaan kierrokseen. Presidentti Zelenskyi on ilmaissut olevansa valmis keskustelemaan presidentti Putinin kanssa. Venäjä ei lopeta iskuja Ukrainaan, joten on tärkeää lisätä painetta Venäjää kohtaan. Yhdysvaltojen ja presidentti Trumpin panos on tärkeä. Sybiha kiitti, että eri formaateissa EU:n antama apu on Ukrainalle arvokasta. Venäjä tuottaa paljon vahinkoa siviileille, sillä sen iskujen kohteena ovat energia- ja siviilikohteet. Venäjä tuntee Ukrainan energiainfran ja osaa kohdistaa iskut niin, että ne tuottavat maksimaalista vahinkoa. Ukrainan ilmapuolustuksen vahvistamiselle on tarvetta. Ukrainan energiatilanne on haastava harvinaisen kylmän talven

keskellä. Venäjän sotatoimet tuottavat sille itselleen paljon haavoittuneita ja kuolleita sotilaita, mutta vain hyvin pientä etenemistä rintamalla.

Korkea edustaja Kallas esitteli Ukrainan turvatakuiden osalta tehtyä edistystä EU:ssa. Ukrainan tukilainan osalta prosessi etenee. Lainan ohella Ukrainan tarpeiden suhteen tullaan jatkossakin tarvitsemaan EU-jäsenmaiden kahdenvälistä tukea. Taakanjako on keskeistä. KE Kallas ja komissaari Jørgensen esittävät, että jäsenmaat myös lisäisivät kahdenvälistä tukeaan Ukrainan energiasektorin tarpeisiin. Outreach-toimin kolmansia maita kohtaan on myös energiatuen osalta tärkeää. Komissaari Kos kertoi EU:n eri muodoissa annetusta energiatuesta Ukrainalle. Ukrainan EU-jäsenyys voisi muodostaa turvatakuiden poliittisen ankkurin. EU tukee Ukrainaa vaikeimpien uudistusten toimeenpanossa, kuten korruption kitkemisessä.

Ministereiden keskustelussa tuomittiin Venäjän iskut Ukrainan energia- ja siviilikohteisiin. Peräänkuulutettiin kiireen tuntua 20.pakotepaketin käsittelyssä.

Ministeri Valtonen totesi, että EU:n nk. kolmen pilarin strategiaa tulee jatkaa: tuki Ukrainalle, paineen lisääminen Venäjää kohtaan sekä oman strategisen reservin ja kyvyn kehittäminen. Venäjän iskujen kohdistaminen siviileihin on sotarikos. On tärkeää tehdä selväksi koko maailmalle, että Venäjä on heikko niin sotakentillä kuin taloudellisestikin ja se kohdistaa iskut siviileihin, kun ei kykene edistymään rintamalla. Ukrainaa tulee auttaa kaikin tavoin ja keskiössä on ilmapuolustuksen vahvistaminen sekä energiakapasiteetin palauttaminen. Taakanjakaminen on tarpeellinen Ukrainan tukemisessa. Hän viittasi Suomen ja Ruotsin yhteiskirjeeseen, missä esitetään EU:n pakotepakettiin täyttää meripalvelukieltoa. Yhteiskirjeen ehdotukset saivat paljon tukea.

2. Lähi-idän tilanne

Korkea edustaja Kallas kertoi Iranin viimeaikaisista toimista mielenosoitusten tukahduttamiseksi ja EU:n vastatoimista. Mielenosoituksissa on menehtynyt jo virallistenkin tietojen mukaan 5 000 henkilöä, eli luultavasti paljon enemmän. EU on tuominnut Iranin hallinnon väkivaltaisuuDET mielenosoittajia vastaan, vaatii mielenosoittajien vapauttamista ja pyrkii seuraamaan oikeudenkäyntejä heitä vastaan. Neuvosto on hyväksynyt uusia pakotteita henkilölle ja yhteisölle, jotka ovat vastuussa vakavista ihmisoikeusloukkauksista Iranissa. Tämän lisäksi neuvosto on määrännyt pakotteita henkilöille ja yhteisölle liittyen Iranin sotilaalliseen apuun Venäjälle. Seurataan Yhdysvaltain mahdollisia toimia Iranin suhteen. EU tukee pyrkimyksiä de-eskalaatioon. Ministereiden keskustelussa todettiin Iranin väkivaltakoneiston toimet mielenosoittajia kohtaan kohtuuttomiksi ja tuomittaviksi. Ulkoasiainneuvostossa saavutettiin yhteisymmärrys Iranin vallankumouskaartin listaamiseksi terroristijärjestöksi, mille Suomikin on antanut tukensa.

Kallas pohjusti, että EU:n tulee keskittyä Gazan rauhansuunnitelman toimeenpanoon ja yhteistyöhön Yhdysvaltain sekä rauhansuunnitelman eri rakenteiden kanssa. Humanitaarisen tilanteen osalta tarvitaan myös EU:n toimia, minkä suhteen edistyminen on hankalaa. Komissaari Lahbib kertoi, että DG ECHO:lta on edelleen pääsy kielletty Gazaan. Israelin uudet rekisteröintikäytännöt ovat vaikeuttaneet kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksia toimittaa humanitaarista apua. EU:n operaatiot EUBAM Rafah ja EUPOL COPPS ovat valmiudessa ja niiden mandaatteja pidennetään. Ministereiden keskustelussa painottui, että Gazan rauhansuunnitelmassa YKTN:n päätöslauselma 2803 noudattaminen on tärkeää.

Syyrian osalta Kallas totesi Koillis-Syyrian tilanteen olevan hauras Syyrian hallituksen ja kurdijohtoisen SDF:n tulitauosta huolimatta. Alueen vankiloiden ja leirien heikko turvallisuustilanne on huolen aihe. EU:n on pidettävä silmällä Daeshin/Isisin mahdollista uutta tuleamista. Jäsenmaiden keskustelussa todettiin tulitauon olevan tervetullut, mutta tilanteen jatkuvan haastavana. Jäsenmaiden toivotaan koordinoivan toimiaan Syyriassa.

3. Afrikan suuret järvet

Korkea edustaja Kallas kertoi olleensa tiiviisti yhteydessä suurten järvien alueen päättäjiin. Yhteydenpito konfliktin eri osapuoliin on toimi, jolla tavoitellaan tilanteen de-eskalointi. Vaikka rauhanprosessista on kuultu, että Kongon demokraattinen tasavalta (KDT) ja Ruanda ovat solmineet rauhan, jatkuvat

taistelut yhä kiivaana ja humanitaarinen tilanne suurten järvien alueella huononee edelleen. Komissaari Lahbib kertoi avustusvarauksista, joita EU on tehnyt Etelä-Kivun humanitaariseen tilanteeseen ja pakolaisten tukemiseen. EU instituutioista suunnitellaan humanitaarista diplomatiaa KDT:hen, Burundiin ja Ruandaan. Ministereiden keskustelussa annettiin tukea EU:n toimenpiteille, joilla lisätään painetta suurten järvien alueen kriisin ratkaisemiseksi.

4. Epävirallinen keskustelu YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Volker Türkin kanssa

Ulkoasiainneuvosto kävi epävirallisen lounaskeskustelun YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Volker Türkin kanssa. Korkea edustaja Kallas korosti avauspuheenvuorossaan EU:n työtä ihmisoikeuksien ja kansainvälisen lain vahvana tukijana. Ihmisoikeusvaltuutettu Türk kävi läpi vaikeaa geopolittista tilannetta, jossa kansainvälistä oikeutta haastetaan ja ihmisoikeuksia väärinkäytetään, sekä alleviivasi EU:n YK:n ihmisoikeustyölle antaman tuen merkitystä. EU:n poliittista ja taloudellista tukea tarvitaan enemmän kuin koskaan. Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostettiin ihmisoikeustyön tukea nykyisessä monenkeskisyttä haastavassa ajassa ja kiiteltiin ihmisoikeusvaltuutetun toimistoa erityisesti maatason työstä ihmisoikeuksien eteen. Ruotsi piti Ruotsin ja Suomen yhteispuheenvuoron. Puheenvuorossa nostettiin esille tuki ihmisoikeusvaltuutetun toimistolle, ihmisoikeuksien ja turvallisuuden välinen yhteys, ja tarve puolustaa ihmisoikeustyötä YK:n keskiössä osana YK:n reformiprosessia.

Suomen edustajat

Ulkoministeri Elina Valtonen ja virkahenkilövaltuuskunta